

Handläggare
Eskil Swerkeresson
Telefon: 08-50814020**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2025-09-25

Remissbrev av Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och skolgårdar

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/935

Förvaltningens förslag till beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat styrdokumentet Lekvärdesriktlinjer på remiss till bland annat Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Utbildningsnämnden hade i stadens budget för 2023 och 2024 ett uppdrag om att utveckla och införa lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar tillsammans med kommunstyrelsen, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna och Sisab. Riktlinjerna ska tillämpas av kommunala och privata aktörer som planerar och utvecklar förskolor. De ska även användas som stöd vid upprustning av befintliga gårdar.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till att staden har utvecklat ett styrdokument som kan verka för att förskolors och skolors utomhusmiljöers friytor är tillräckligt stora för att inrymma de kvaliteter som är viktiga för barn och ungas lärande och utveckling. Stadsdelsförvaltningen anser att riktlinjerna i huvudsak är ett välformulerat dokument, som kommer vara användbart för samtliga aktörer som på något sätt är inblandade i planering av förskolor.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat styrdokumentet Lekvärdesriktlinjer på remiss till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och andra berörda parter. Svar på remissen ska skickas till kommunstyrelsen senast den 16 september. Stadsdelsnämnden har fått förlängd svarstid för att ärendet ska kunna beslutas den 25 september.

Ärendet

Utbildningsnämnden hade i stadens budget för 2023 och 2024 ett uppdrag om att utveckla och införa lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar tillsammans med kommunstyrelsen, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna och Sisab.

Riktlinjerna ska tillämpas av kommunala och privata aktörer som planerar och utvecklar förskolor. De ska även användas som stöd vid upprustning av befintliga gårdar. Riktlinjerna är uppdelade i olika avsnitt som beskriver aktuellt kunskapsläge, stadens ambitioner och hur staden kan arbeta för att uppnå dessa. Det övergripande syftet med riktlinjerna är att de ska säkerställa att stadens förskolors och skolors gårdar uppnår lekvärden i linje med stadens målsättning.

I riktlinjerna framgår det att tillräckligt stor friyta är den viktigaste aspekten för att säkerställa höga lekvärden och grönska på gårdar. 3 000 kvadratmeter och 20 kvadratmeter per barn ska vara ett riktvärde i den tidiga planeringen av förskolor. Stora gårdar skapar möjligheter till olika gårdszoner och minskar slitage på gräs, träd och växter. Riktlinjerna beskriver att skötsel och underhåll av gröna miljöer är mindre resurskrävande på stora gårdar jämfört med små. Friliggande förskolor är enligt riktlinjerna att föredra framför integrerade, eftersom att de inte behöver konkurrera om yta med bostadsgårdar och andra funktioner.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning ekonomi och lokaler i samverkan med Avdelning förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till att staden har utvecklat ett styrdokument som kan verka för att förskolors och skolors utomhusmiljöers friytor är tillräckligt stora för att inrymma de kvaliteter som är viktiga för barn och ungas lärande och utveckling.

Stadsdelsförvaltningen har varit delaktig i arbetet med att utveckla lekvärdesriktlinjerna och är därför väl bekant med innehållet. I stora drag anser stadsdelsförvaltningen att riktlinjerna är ett väl formulerat dokument, som kommer att vara användbart för samtliga aktörer som på något sätt är inblandade i planering av förskolor. Stadsdelsförvaltningen bedömer att riktlinjerna kan ersätta *Funktionsprogram för förskolors utemiljöer*, som stadsdelsförvaltningen idag använder vid planering av förskolor och upprustning av gårdar.

Det är särskilt positivt att riktlinjerna fastställer vilka ytor som är nödvändiga för att uppnå tillfredsställande lekvärden. Denna form av nyckeltal eller riktvärden har tidigare saknats inom staden och stadsdelsförvaltningen bedömer att riktlinjerna kan skapa en samsyn mellan berörda parter som gör det svårare att prioritera bort förskolors ytbehov i stadsutvecklingsprocesser.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att riktlinjerna kommer att vara ett bra stöd i tidiga planeringsskeden, framförallt i samband med markanvisningar, för att säkerställa att tillräckligt stora ytor avsätts för förskolor och skolor.

Riktlinjerna styr mot större ytor för förskolor och skolor jämfört med idag och stadsdelsförvaltningen anser därför att det är viktigt att bevaka att det inte sker på bekostnad av andra ytor som används av barn och unga, till exempel parker eller idrottsytor.

Eftersom det redan idag är hög konkurrens om ytor i staden anser stadsdelsförvaltningen att det är viktigt att arbeta för att förskolors gårdar ska nyttjas mer utanför verksamhetstid. I en tät stad är stora gröna förskolegårdar en resurs och det är viktigt att de utformas så att människor känner sig välkomna att vistas på dem.

Det är däremot angeläget att se över ansvarsfrågor kring drift och underhåll av förskolegårdar om nyttjande utanför verksamhetstid ökar, för att säkerställa att förskolepersonal inte behöver lägga arbetstid på att städa efter allmänheten.

Jämställdhetsanalys

Stadsdelsförvaltningen kan konstatera att riktlinjerna belyser frågor om hur flickor och pojkar använder förskolegårdar på olika sätt. Enligt riktlinjerna visar studier att gröna gårdsmiljöer, som inte styr mot en viss lek eller aktivitet, främjar jämställd lek. Stadsdelsförvaltningen anser att jämställdhetsperspektivet finns med i riktlinjerna och att inriktningen om att verka för gröna gårdar kan bidra till att öka jämställdheten på stadens förskolegårdar.

Barnrättsperspektiv

Stadsdelsförvaltningen kan konstatera att riktlinjerna bland annat påverkar barn och ungas möjligheter till aktivitet och rekreation, vilket ryms inom artikel 31 från barnkonventionen om att barn har rätt till lek, vila och fritid. Riktlinjerna styr mot ökade ytor för barn och unga och stadsdelsförvaltningen bedömer därför att de främjar målgruppens möjligheter att lära och utvecklas.

Tillgänglighet

Stadsdelsförvaltningen kan konstatera att det finns direktiv kring tillgänglighet i riktlinjerna. Ambitionen om gröna och kuperade

gårdar kan leda till målkonflikter kopplat till tillgänglighet, vilket skapar utmaningar i planeringen. Stadsdelsförvaltningen anser att det finns visst stöd i riktlinjerna för att hantera dessa målkonflikter, samt exempel och vägledning kring hur förskolegårdar ska utformas för att barn med funktionsnedsättningar ska känna sig inkluderade och delaktiga.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Anna Larsson

Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Lekvärdesriktlinjer för Stockholms stad

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-09-09
Anna Larsson, Avdelningschef	2025-09-09